

Harren

Harren, flugfiskarens drömfisk, lever i vilda, rena vatten och ofördärvade platser. Den är en utpräglad bottenätare och en älskare av ytföda på samma gång och den kan bli mycket urvalsbunden i sitt val av föda. Utseendet och färgerna är eleganta och den långa rygghenen ser ut som ett exotiskt smycke.

Jag såg harren för första gången under senare delen av 1940-talet när jag fiskade med min farfar och min pappa i Faxälven, nära Långsele där jag föddes och växte upp. Under somrarna fiskade vi ofta i forsen nedanför pappersmassfabriken i min farfars slätbottnade eka. Två korta spön var uppsatta i aktern och från varje spö hängde en lång nylonlina, som slutade med en tafs med flera flugor som släpade och stripade i vattenytan. Roddaren manövrerade båten upp och ned i forsen eller tvärs över den. Flugorna var dubbelkrokade med kroppar av garn, som ibland var lindade med silver- eller guldtråd. En vinge av en sjöfågels bröstfjäder låg på nattsländevis som ett tak över kroken och "hacklet" var styva borst av nylon som bands in framför vingen och stack ut åt sidorna. Flugorna var stora och klumpiga men effektiva och varje gång vi fiskade i forsen fick vi harr. I slutet av fiskedagen hade vi fått så mycket harr att de nästan täckte båtbottnen. Jag tyckte att de var de vackraste fiskar som jag någonsin sett. Fjällen var stora och ordnade i prydliga rader längs kroppssidorna. Huvudet och den lilla munnen bidrog till det eleganta utseendet. Rygghenen var hög och lång. Jag tyckte också att det var spännande att vi tog harren på flugor. Harren, ljudet av forsen och synen av det strömmande vattnet över solblanka grus- och stenbottnar blev oförglömliga.

När harren blir större byts den ungdomliga blanka strömmingsfärgen ut och ersätts av starka, mättade färger. Bröstfenorna och stjärtfenan blir mörkt vinröda med en nyans av purpur och bukfenorna tigerstrimmiga. Kroppssidorna får en askgrå grundfärg med en metallisk grön skiftning. Rygghenen som breder ut sig som en solfjäder på stora hanar kan nå ända fram till den lilla fettfenan. Färgerna i rygghenen går i rött, svart, blått och purpur, med en stor turkosgrönt lysande fläck längst bak. I vattnet förstärks färgerna och blir glödande, framför allt om harren står över en solbelyst sand- eller grusbotten. Älvarnas Drottning är ett bra smeknamn!

Harrens ståndplats är vid botten av strömmen där den med sin överskjutande överläpp plockar och äter nattsländelarver, bäcksländenympfer och dagsländenympfer, samtidigt som den håller ett öga på vattenytan. Dess position nere vid botten, även i djupa älvar, ger den ett stort fönster i vattenytan. Ju djupare den står, desto större blir fönstret, och den ser mycket väl vad som förekommer där uppe och tvekar inte att från flera meters djup stiga upp till en insekt eller till flugfiskarens torrfluga. Därefter återvänder den till sin ståndplats, och kan göra om samma sak igen och igen och igen. Med hjälp av strömmen, de vinklade bröstfenorna och den höga stjärtfenan når den sitt mål. Harren är både nymffiskarens fisk och torrflugfiskarens fisk - Drömfisken!

Den schweiziske flugfiskaren Charles Ritz, som bodde i Frankrike och USA, fiskade harr i många av Europas strömmar. Han berättar i sin bok *A Fly Fisher's Life* att han föredrar harren som sportfisk före öringen och laxen och räknar upp tio anledningar till det.

- ☐ Nödvändigheten att bestämma strömhastigheten inom ett visst område
- ☐ Nödvändigheten att se det smala område i strömmen där harren kommer att acceptera flugan
- ☐ Förmågan att presentera en fluga utan att den draggar
- ☐ Den noggranna precision med vilken flugan måste presenteras.
- ☐ Förmågan att dölja tafsspetsen
- ☐ Harrens vana att efter en snabb, svepande stigning ta en fluga nedströms
- ☐ Den tunna och mjuka tafsspets som måste användas
- ☐ De små flugor som det är nödvändigt att fiska med
- ☐ Svårigheten att kasta med en tunn tafsspets även när det blåser
- ☐ Svårigheten att göra mothugg med tanke på munnens form och det sätt på hur harren tar flugan

Ritz ansåg också att en skicklig harrfiskare är den bästa fiskaren, en öringfiskare i kalkströmmarna, den näst bästa och öringfiskaren i alla andra strömmar den tredje bästa fiskaren.

John Roberts, England, konstaterar i sin senaste bok *Fly Fishing for Grayling*, att harrens popularitet som sportfisk har ökat kraftigt de senaste åren i England. Medlemsantalet för

The Grayling Society t.ex. var år 1982, 300 personer och 1999, 1.300. En av många anledningar till den ökade respekten och beundran för harren som sportfisk är att den är en vild fisk i motsats till de tama, utplanterade öringar från fiskodlingar, som många strömmar har. Dagens flugfiskare värdesätter kvaliteten hos ett fiskevatten och dess fisk och de upplevelser som han eller hon får vara med om där, på ett annat sätt än tidigare. Fiskelyckan mäts inte längre i det antal och storlekar av fisk som tas upp. Harren är en del av den kvaliteten och också ett levande bevis på ett frisk, rent vatten med högt pH-värde. När harren börjar försvinna från en ström eller sjö är det en signal till fara för miljön.

Stor åslända, Grå åslända, Gul forsslända och Röd strömslända stod på vattenytan med sina karaktäristiskt upprättstående vingar darrande i den kalla luften. Den var en av dessa välsignade kalla och regniga dagar i juni som får kläckningen att börja mitt på dagen och räcka till sent på eftermiddagen. Harren vakade överallt. Den blev selektiv och förtvivlat svårfångad. Storleken, formen och färgen på flugan måste likna de naturliga sländorna. Presentationen måste vara perfekt. Jag knöt på en Gimåslända med olivgrön kropp i storlek 14 på den långa tafsen och studerade en av de vakande harrarna. Den tog en slända, och en till, och en till. När det blev en lucka i raden av sländor placerade jag min fluga en halvmeter ovanför harren så att den skulle flyta rakt in i dess fönster. Harren tycker inte om att röra sig i sidled när den tar någonting från vattenytan. Den stiger rakt upp och om kastet är för kort eller för långt, tar den inte. Efter flera misslyckade kast lyckades jag placera flugan på rätt ställe på vattnet. Gimåsländan försvann i ett stänk och harren var krokad.

En annan oförglömlig harrdag är en julidag. Grönskan har djupnat, himlen och vattenytan är intensivt blåa. Den svenska sommaren har nått sin topp. Skjortärmarna är uppkavlade och solglasögonen sitter på. Solen gassar. Det blåser inte. Det är tryckande varmt, alldeles för varmt för att några insekter skall visa sig. Det är klassisk torrflugetid och min nattslända flyter gång på gång över ett utvalt parti i strömmen. Plötsligt skär en lång mörkröd rygghena genom den blå vattenytan och sekunden efteråt böjer sig spöet i en kraftig båge.